

CONCURSUL ȘCOLAR NAȚIONAL DE COMPETENȚĂ ȘI PERFORMANȚĂ COMPER
EDIȚIA 2018-2019 / ETAPA a II-a – 15 martie 2019
COMPER – LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASA a V-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Timpul efectiv de lucru este de 90 de minute.

Citește cu atenție textele care urmează, apoi bifează în grilă răspunsurile corecte.

A. Pornind de la începuturile lumii, când mărul era „de neatins”, fiind un simbol al cunoașterii, al binelui și al răului, și până la basmele în care era considerat a fi fructul de aur, mărul și-a câștigat faima printre locuitorii din întreaga lume, fiind astăzi unul dintre cele mai consumate și mai apreciate fructe.

Dar poveștile în care „joacă” nu sunt singurul motiv pentru a te bucura de acest fruct. Merele joacă un rol important și în cadrul alimentației sănătoase, fiind pline de antioxidanți și vitamine benefice pentru organism.

Originare din Europa de Est și Asia, merele sunt fructe care rezistă extrem de mult, chiar și în stare proaspătă, reușind să-și păstreze proprietățile nutriționale și aromatice aproximativ patru luni, asta dacă sunt păstrate în condiții optime, într-un loc răcoros și întunecat.

Iată câteva lucruri pe care ar trebui să le știi despre recoltarea acestora, asta în cazul în care ai acasă propria livadă:

- Perioada de recoltare a merelor variază între 15 septembrie și sfârșitul lunii octombrie.
- Există mai multe soiuri de mere, cele dulci fiind recoltate mai devreme, iar cele din soiuri mai acrișoare putând fi culese abia la finalul lunii octombrie. De asemenea, dacă ai în livadă mai multe soiuri diferite, acestea ar trebui să fie păstrate separat, pentru a le putea consuma în conformitate cu gradul lor de rezistență.
- Când vine vorba de mărimea lor, cele mai potrivite pentru păstrare sunt merele de mărime medie, fără urme de vătămare și așezate în lădițe, în locuri răcoroase.

(Beneficiile merelor: de ce să le consumi în fiecare zi?,
text preluat de pe site-ul <https://www.csid.ro>)

B. Știi că zânele frumoase, când vor, pot să-și ascundă patul, oglinda, tot palatul într-un măr. Spun două-trei cuvinte și, cât ți-i castelul lor de mare, dă buzna în măr cu coarnele turnurilor înaintea. Eu am dat de un măr fermecat, în care te poți plimba în lung și-n lat. Toată lumea a-ncăput aici, colorată ca pentru pitici. Izvoarele și fluviile pe care le avem se află-n ea, făcute ghem. Tragi de o ață mai albastră și, când colo, pe ea, vezi că scrie „Dunărea”. Munții se află și ei la locul lor, spre cer ca un deget arătător. Pot să vă spun în continuare că acești munți s-au format prin evaporare. Demult de tot, în locul lor era un fel de ocean, mai adânc decât cel mai adânc lighean. Dar a bătut vântul, a bătut vântul, luând mereu valurile, până a făcut apa una cu pământul. Așa au apărut acești munți de stei, care sunt uscați dacă pui mâna pe ei.

Unde voiam însă să ajung pe drumul cel mai lung? Munții înalți sunt foarte importanți. Asta se și vede, să se uite mai bine cine nu crede. Un urât stă lângă un pisc amețitor, în care sună aurul ca anii într-un urciur. Altul trage ca un cârlig dintr-o vâgăună o blană de urs foarte bună. Și mai departe, totul își are rostul lui, ce să vă mai spun!

Pietroaietele astea din jur arată cu vârf și-ndesat că noi le-am fabricat. Facem din lâna stelelor bidinele, vopsim noaptea casele cu ele. Batem apa până scoatem din ea lumina, ca din lapte smântâna. Soarele, care e de fier, zilnic ruginește, și rugina lui cade pe noi de ne-ncâlzește. Noi o strângem în cearșafuri, umplem cu ele câmpul și facem să crească mai repede grâul și porumbul.

Priviți acum la mașinile care zbârnâie mereu și înțelegeți ce vă spun eu: tehnica asta e foarte complicată, deși toată șmecheria stă într-o roată. Ea e tartorele, poți face tot ce vrei cu ea, după cum se învârte așa, ori altminterlea.

(Marin Sorescu, **Unde fugim de-acasă?**)

C. *Se întâmplase în timpul recreației, când se jucase cu Asher. Jonas luase la nimereală un măr din coșul unde se țineau gustările și i-l azvârlise prietenului său. Asher i-l aruncase înapoi și după asta cei doi începuseră să schimbe pase.*

Nu era nimic neobișnuit; era o activitate pe care Jonas o desfășurase de nenumărate ori: aruncă, prinde; aruncă, prinde. Jonas nu făcea niciun efort, ba chiar se plectisea, cu toate că lui Asher îi plăcea și chiar avea nevoie să facă schimburi de pase, fiindcă în felul ăsta își îmbunătățea coordonarea dintre ochi și mână, care nu se ridică la nivelul dorit.

Însă dintr-odată Jonas observase, urmărind din priviri traiectoria mărului prin aer, că fructul – și aici intervenea partea pe care nu putuse s-o priceapă – se schimbbase. Doar pentru o clipă. Se schimbbase în aer, își aminti el. Pe urmă se trezise cu el în mână și-l privise cu atenție, dar era același măr. Neschimbat. Aceeași mărime și formă: o sferă perfectă. Și aceeași culoare nedefinită, cam de nuanța pe care o avea vestonul lui.

Mărul nu avea nimic remarcabil. Îl aruncase dintr-o mână în alta de câteva ori, după care i-l azvârlise din nou lui Asher. Și din nou – în aer și doar preț de o clipă – se schimbbase.

Se întâmplase de patru ori. Jonas clipise des, se uitase în jur și pe urmă își verificase vederea, mijindu-și ochii la literele mici de pe ecusonul de identificare pe care și-l fixase pe veston. Își citise numele fără probleme. Îl văzuse la fel de limpede pe Asher la capătul zonei de aruncare. Și nu avusese nicio problemă în a prinde mărul.

Fusese complet nedumerit.

— Ash? zisese el. Ai observat ceva ciudat? La mărul ăsta?

— Da, răspunsese Asher râzând. Îmi tot sare din mână și cade!

Tocmai îl scăpase din nou.

Așa că răsese și Jonas, și în felul ăsta încercase să facă abstracție de convingerea incomodă că se întâmplase ceva.

(Lois Lowry, **Darul lui Jonas**)

STANDARD

- După cum rezultă din textul **A**, soiurile acre de mere pot fi culese:
 - la începutul lunii septembrie;
 - la finalul lunii septembrie;
 - la începutul lunii octombrie;
 - la sfârșitul lunii octombrie.
- Conform informațiilor prezentate în textul **A**, în basme, mărul este considerat:
 - un simbol al cunoașterii;
 - fructul de aur;
 - un fruct sănătos;
 - un palat.
- După cum rezultă din textul **B**, fluviul Dunărea este:
 - o ață albastră;
 - un palat într-un măr;
 - un deget arătător;
 - un fel de ocean.
- Personajul Asher din textul **C** afirmă despre mărul luat din coșul unde se țineau gustările că:
 - îi sare din mână;
 - nu are nimic remarcabil;
 - și-a schimbat culoarea;
 - nu este copt.

5. Un enunț din textul **B**, care nu se referă la munți, apare în varianta de răspuns:
- Pietroaietele astea din jur arată cu vârf și-ndesat (...).*
 - Munții se află și ei la locul lor, spre cer ca un deget arătător.*
 - Așa au apărut acești munți de stei, care sunt uscați dacă pui mâna pe ei.*
 - Izvoarele și fluviile pe care le avem se află-n ea, făcute ghem.*
6. Formele din dicționar ale cuvintelor *alimentației*, *dulci*, *vântul*, *are*, *lunii*, *au apărut* apar în varianta de răspuns:
- alimentație, dulce, vânt, a avea, lună, a apărea;
 - alimentația, dulce, un vânt, a avea, lună, apărea;
 - alimentație, dulce, vântului, aveau, o lună, a apărea;
 - alimentația, dulce, vântului, a avea, o lună, apăru.
7. Sinonimul potrivit pentru sensul din text al cuvântului subliniat în secvența: *Altul trage ca un cârlig dintr-o vâgăună o blană de urs foarte bună* este:
- un deal;
 - o cascadă;
 - un pisc;
 - o scorbură.
8. Antonimul potrivit pentru sensul din text al cuvântului subliniat în secvența: *Și aceeași culoare nedefinită, cam de nuanța pe care o avea vestonul lui.* este:
- vagă;
 - clară;
 - nehotărâtă;
 - decisă.
9. Seria care cuprinde numai cuvinte în care litera *i* reprezintă semnul grafic al unei vocale este:
- tragi, clipă, atenție, mărilor;
 - florile, incomodă, mai, voiam;
 - oglindea, fiecare, fluviile, țineau;
 - munții, dulci, valurile, lui.
10. Cuvintele *aproximativ* (1) și *mici* (2) au:
- 11 litere, 12 sunete (1); 4 litere, 3 sunete (2);
 - 11 litere, 11 sunete (1); 4 litere, 4 sunete (2);
 - 11 litere, 10 sunete (1); 4 litere, 4 sunete (2);
 - 11 litere, 12 sunete (1); 4 litere, 5 sunete (2).
11. Numărul silabelor din cuvintele: *traietoria*, *înțelegeți*, *recreației* este corect indicat în varianta de răspuns:
- traietoria*: 5, *înțelegeți*: 4, *recreației*: 5;
 - traietoria*: 4, *înțelegeți*: 4, *recreației*: 4;
 - traietoria*: 5, *înțelegeți*: 3, *recreației*: 5;
 - traietoria*: 4, *înțelegeți*: 6, *recreației*: 5;
12. În secvența din textul **C**: *Însă dintr-odată Jonas observase, urmărind din priviri traietoria mărilor prin aer, că fructul – și aici intervenea partea pe care nu putuse s-o priceapă – se schimbase.* există:
- șase verbe la moduri personale;
 - trei verbe la moduri personale și două verbe la moduri nepersonale;
 - patru verbe la moduri personale și două verbe la moduri nepersonale;
 - cinci verbe la moduri personale și un verb la un mod nepersonal.

- 13.** Verbele din secvența din textul **C**: *Doar pentru o clipă. Se schimbase în aer, își aminti el. Pe urmă se trezise cu el în mână și-l privise cu atenție, dar era același măr.* sunt, în ordine, la următoarele timpuri ale modului indicativ:
- mai-mult-ca-perfect, perfect simplu, perfect compus, imperfect, imperfect;
 - mai-mult-ca-perfect, perfect simplu, mai-mult-ca-perfect, mai-mult-ca-perfect, imperfect;
 - perfect simplu, perfect simplu, mai-mult-ca-perfect, imperfect, perfect compus;
 - perfect compus, mai-mult-ca-perfect, prezent, perfect compus, imperfect.
- 14.** Numărul verbelor predicative din secvența din textul **B**: *Unde voiam însă să ajung pe drumul cel mai lung? Munții înalți sunt foarte importanți.* este de:
- unu;
 - doi;
 - trei;
 - patru.
- 15.** Verbul auxiliar *a avea* nu apare în varianta de răspuns:
- Așa au apărut acești munți de stei;*
 - Dar a bățut vântul;*
 - Și mai departe, totul își are rostul lui;*
 - Pietroaiele astea din jur arată cu vârf și-ndesat că noi le-am fabricat.*
- 16.** Numărul substantivelor nearticulate din secvența: *Merele joacă un rol important și în cadrul alimentației sănătoase, fiind pline de antioxidanți și vitamine benefice pentru organism.* este de:
- trei;
 - patru;
 - cinci;
 - șase.

EXCELENȚĂ

- 17.** În textul **C**, apar următoarele aspecte ale unui text narativ:
- există întâmplări, personaje, indici de timp și de spațiu;
 - sunt prezentate întâmplări la care nu participă personaje;
 - întâmplările sunt prezentate de către un personaj, există cuvinte/structuri care prezintă detaliat spațiul acțiunii;
 - nu există indici de timp și de spațiu, participanții la acțiuni sunt persoane reale.
- 18.** Următoarea afirmație este corectă:
- Textul **A** este literar.
 - Textele **B** și **C** sunt literare.
 - Textul **A** transmite sentimentele autorului.
 - Textul **B** este nonliterar.

Itemii 1-16 se notează cu câte 5 puncte fiecare; itemii 17-18 se notează cu câte 10 puncte fiecare.
Total: 100 de puncte.

BAREM DE CORECTARE

Limba și literatura română

Clasa a V-a

Etapa a II-a

Item	Răspuns	Punctaj
1	d	5
2	b	5
3	a	5
4	a	5
5	d	5
6	a	5
7	d	5
8	b	5
9	c	5
10	a	5
11	a	5
12	d	5
13	b	5
14	b	5
15	c	5
16	a	5
17	a	10
18	b	10
Total		100